

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK

Zygmunt Dulczewski

ARCHIWUM
FLORIANA ZNANIECKIEGO

Poznań 1999

Wstęp

Motywy zorganizowania Archiwum Floriana Znanieckiego w PTPN w Poznaniu było uznanie dla osiągnięć naukowych tego uczonego w dziedzinie filozofii i socjologii w Polsce oraz na arenie międzynarodowej.

W Polsce już jako młody uczonego w latach 1911-1914 uznany został za twórcę polskiego humanizmu filozoficznego, a potem, w latach 1920-1939, za twórcę polskiej socjologii akademickiej na Uniwersytecie Poznańskim.

Sławę międzynarodową uzyskał w latach 1914-1920 w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, gdzie podjął, wspólnie z Williamem I. Thomasem, badania socjologiczne nad chłopami polskimi - emigrantami do USA - uwieńczone monumentalnym, pięciotomowym dziełem *The Polish Peasant in Europe and America* (Boston 1918-1920). W dziele tym, jako współautor, wystąpił po raz pierwszy w roli socjologa. Będąc inicjatorem i autorem wstępu metodologicznego pod nazwą *The Methodological Note* przyczynił się w istotnej mierze do uznania monografii o chłopie polskim za kamień milowy w rozwoju nauk społecznych USA, za dzieło klasyczne w socjologii światowej.

Uzasadnia to dostatecznie - jak sądzę - potrzebę rzetelnego dokumentacyjnego opracowania dorobku naukowego i działalności naukowej Floriana Znanieckiego.

Ze zrozumiałych względów powołany jest do tego przede wszystkim Poznań, gdzie Znaniecki powołał pierwszą uniwersytecką katedrę socjologii i wprowadził socjologię jako oddzielny kierunek studiów uniwersyteckich przygotowujących do uzyskiwania w tej dziedzinie nauki stopni i tytułów naukowych.

Profesor Znaniecki wykształcił w Poznaniu, w okresie międzywojennym, całe pokolenie socjologów, którzy odgrywają podstawową rolę w kształceniu studentów socjologii i prowadzeniu badań socjologicznych po dzień dzisiejszy (J. Chałasiński, J. Szczepański, T. Szczurkiewicz, ks. Fr. Mirek, St. Kowalski i inni). W USA, gdzie po zakończeniu II wojny światowej spędził ostatnie lata życia, uhonorowany został zaszczytną godnością Prezydenta Amerykańskiego Towarzystwa Socjologicznego (1954).

Organizowaniem archiwum zająłem się w związku z przygotowaniem do obchodów stulecia urodzin uczonego (1882-1982). Instytut Socjologii UAM podjął się zorganizowania w tym celu Międzynarodowej Konferencji Naukowej, która odbyła się w grudniu 1982 r. Ponieważ w Instytucie Socjologii byłem w tym czasie ostatnim czynnym zawodowo przedwojennym uczniem Znanieckiego, powierzono mi zadanie opracowania monografii o życiu i dziełach uczonego. Wywiązanie się z tego zadania wymagało dużego wysiłku, polegającego m.in. na odszukaniu i skompletowaniu dokumentów znajdujących się w wielu miejscowościach i środowiskach naukowych, w których w okresie swego pełnego przygód życia przebywał i działał Znaniecki. Wymagało to spenetrowania archiwów krajowych i uniwersyteckich nie tylko w Polsce, ale również za granicą - przede wszystkim w Szwajcarii oraz w Stanach

Zjednoczonych AP. Podróżowałem więc „ślądami Znanieckiego” po Europie i Ameryce i udało mi się zgromadzić wiele cennych materiałów. Wykorzystałem je tylko częściowo w opublikowanej monografii pt. Florian Znaniecki - Życie i dzieło (Poznań 1984; tłum. w jęz. Angielskim, Poznań 1992).

Międzynarodowa konferencja naukowa w Poznaniu, poświęcona 100. rocznicy urodzin Znanieckiego, zgromadziła wielu uczonych z krajów europejskich i Ameryki i przyczyniła się w dużej mierze do renesansu zainteresowań dorobkiem twórczym uczonego. Przejawem tego stało się organizowanie kolejnych międzynarodowych i krajowych sympozjów i konferencji naukowych, jakie odbyły się w Polsce (trzy razy), w Niemczech (dwa razy) i we Włoszech. Konferencje te kończyły się z reguły publikacjami prac zbiorowych zawierających wygłoszone na obradach referaty. Zaczęto wznawiać coraz częściej liczne dzieła Znanieckiego, nie tylko w oryginale, w języku polskim i angielskim, ale także w tłumaczeniach na inne języki, jak np. niemiecki i japoński. Teorie socjologiczne Znanieckiego bywały ponadto coraz częściej tematami dysertacji doktorskich i prac magisterskich, dotąd nieopublikowanych, pozostających w archiwach krajowych i zagranicznych uczelni naukowych.

Ta poświęcona Znanieckiemu, lawinowo narastająca, produkcja naukowa stała się nowym, aktualnym uzasadnieniem opracowania i rozbudowy Archiwum Floriana Znanieckiego, uzyskującego obecnie swą stałą siedzibę w Towarzystwie Przyjaciół Nauk w Poznaniu.

Prace te ukończyłem w czerwcu 1999 roku. Przewiduję, że będą one kontynuowane i uzupełniane skrupulatnie i rzetelnie przez następnych socjologów.

Zbiory znajdujące się w Archiwum - omówione szczegółowo w niniejszej broszurze - powinny być udostępniane nowym pokoleniom badaczy i przyczyniać się do podejmowania przez nich nowych oryginalnych prac rozwijających myśl twórczą Znanieckiego.

Poznań, 1 czerwca 1999 roku.

Zbiory archiwalne

Zbiory archiwalne obejmują wszystkie pozycje samoistne (książkowe) Znanieckiego, jego rozprawy i artykuły w pracach zbiorowych i czasopismach naukowych, tłumaczenia jego dzieł polskich i angielskich opublikowane w innych językach, obszerny dział dokumentacji dotyczący spraw osobistych, rodzinnych oraz działalności badawczo-naukowej, naukowo-kulturalnej i społeczno-organizacyjnej na dwu kontynentach, w Europie i Ameryce.

Zbiory są podzielone na następujące działy:

- I. Dzieła samoistne
- II. Rozprawy i artykuły naukowe
- III. Wypowiedzi autorskie na łamach czasopism i tygodników społeczno-kulturalnych, informacje w dokumentacji uniwersyteckiej, kopie referatów etc.
- IV. Dokumenty osobiste
- V. Prywatne archiwum Prof. Heleny Znanieckiej-Lopaty w Chicago
- VI. Recepcja twórczości Floriana Znanieckiego
- VII. Teczki uczniów
- VIII. Fotografie
- IX. Katalogi materiałów archiwalnych w archiwach krajowych i zagranicznych, programy konferencji naukowych
- X. Części maszynopisów prac Znanieckiego z okresu międzywojennego, kartki katalogowe, notatki z lektur etc.
- XI. Prace uczniów i o uczniach Znanieckiego

I. Dzieła samoistne

Dzieła samoistne w języku polskim.

Poezja

Cheops. Poemat fantastyczny, Jan Fiszer, Warszawa 1903.

Dzieła naukowe

Zagadnienie wartości w filozofii, E. Wende i Sp., Warszawa 1910.

Humanizm i poznanie, Wyd. „Przeglądu Filozoficznego” Warszawa 1912.

Znaczenie rozwoju świata i człowieka, Wyd. Al. Heflich i St. Michalski, Warszawa 1913.

Upadek cywilizacji zachodniej, Komitet Obrony Narodowej, Poznań 1921.

Wstęp do socjologii, PTPN, Poznań 1922.

Wstęp do socjologii, II wyd. PWN, Warszawa 1988.

Socjologia wychowania, I wyd. T. I. Książnica Atlas, Warszawa 1928.

Socjologia wychowania, II wyd. T. I i II. PWN, Warszawa 1973.

Miasto w świadomości jego obywateli, Polski Instytut Socjologiczny, Poznań 1931.

Ludzie terazniejsi a cywilizacja przyszłości, Książnica Atlas, Lwów - Warszawa 1934.

Nauki o kulturze, PWN, Warszawa 1971.

Chłop polski w Europie i Ameryce, LSW, Warszawa 1976, T. I, II, III, IV, V.

Społeczne role uczonych, PWN, Warszawa 1984 (tłum. z jęz. angielskiego).

Czym jest dla ciebie miasto Poznań ? PWN, Warszawa-Poznań 1984.

Pisma filozoficzne, PWN, Warszawa, t. I 1987, t. II 1991.

Współczesne narody, PWN, Warszawa 1990 (tłum. z jęz. angielskiego).

Prawa psychologii społecznej, PWN, Warszawa 1991 (tłum. z jęz. angielskiego).

Spółeczna rola studenta uniwersytetu, Nakom, Poznań 1997 (tłum. z jęz. angielskiego).

Spółeczeństwa narodowe i stosunki między nimi. Z jęz. hiszpańskiego przełożył Jerzy Piotrowski (maszynopis).

„Wychodźca Polski”, Tow. Opieki nad Wychodźcami, Warszawa (komplet zeszytów 1911-1912 pod redakcją F. Znanickiego).

Dzieła samoistne w języku angielskim.

The Polish Peasant in Europe and America, Richard G. Badger, Boston, t. I i II 1918, t. II 1919, t. III i IV 1920.

The Polish Peasant in Europe and America, Dover Publications, New York T. I i II. 1958.

The Polish Peasant in Europe and America, University of Illinois Press, Urbana - Champaign 1984. (Wydanie skrócone – jednotomowe.)

Cultural Reality, University of Chicago Press, Chicago 1919.

The Laws of Social Psychology, Gebethner i Wolf, Warszawa 1925.

The Method of Sociology, Farrar & Rinehart, Inc. New York 1934.

The Method of Sociology, Rinehart & Company, Inc. New York 1934.

Social Actions, Farrar & Rinehart, Inc. New York 1936.

The Social Role of the Man of Knowledge, Octagon Books, Inc. New York 1965. (Przedruk z I wyd. 1940).

Cultural Sciences. Their Origin and Development, University of Illinois Press, Wyd. I. Urbana 1952, II. Urbana 1963.

Modern Nationalities, University of Illinois Press, Urbana 1952.

Social Relations and Social Roles, Chandler Publishing Company, San Francisco 1965.

On Humanistic Sociology, University of Chicago Press, Chicago 1969. Wstęp i redakcja: Robert Bierstedt.

The Social Role of the University Student, Nakom, Poznań 1994.

What are Sociological Problems ?, Nakom, Poznań 1994.

Education and Social Change, Peter Lang, Frankfurt am Main 1998. Wstęp i redakcja: Elżbieta Hałas, Lublin.

National Culture Societies and their Relationships, Kserokopia maszynopisu w University Library, Urbana, Illinois.

The Organization of Polish Society for Cultural Productivity, Raporty do Urzędu Prezydenta USA z 29 stycznia 1918. (3 dokumenty w jęz. angielskim).

Dzieła samoistne w języku niemieckim.

Der Untergang der westlichen Zivilisation, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1996. Wstęp: Hubert Orłowski; tłumaczenie z jęz. polskiego: Zygmunt Dulczewski.

Moderne Nationen, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1997. Wstęp: Zygmunt Dulczewski; tłumaczenie z jęz. angielskiego: Sven Sellmer.

Soziologie der Erziehung, Poznań 1998, T. I. T. II. cz. I. II. i III. (maszynopis). Tłumaczenie z jęz. polskiego: W. i G. Reschka

Dzieła samoistne w języku włoskim.

Il Contadino Polacco in Europe e in America, Edizioni di Comunita T. I. i II. Milano 1968. Tłumaczenie z angielskiego (z wyd. dwutomowego z 1958 r.)
Dzieła samoistne w języku hiszpańskim.
Las sociedades de cultura nacional y sus relaciones, El. Colegio de Mexico, 1944 (tłum. z jęz. angielskiego).
El papel social del intelectual, Mexico 1944 (tłum. z jęz. angielskiego).
Dzieła samoistne w języku japońskim.
The Method of Sociology, Shinsensha Tokyo (tłum. z jęz. angielskiego).
The Polish Peasant in Europe and America, Tokyo 1983. Pod red. i ze wstępem Atsushi Sakurai (skrócone wydanie jednotomowe).

II. Rozprawy i artykuły naukowe.

Rozprawy i artykuły naukowe w języku polskim.
Etyka filozoficzna i nauka o wartościach moralnych, „Przegląd Filozoficzny” 1909, zesz. 2.
Humanizm w filozofii współczesnej, „Sfinks” 1911, zesz. 44 i 45.
Myśl i rzeczywistość, „Przegląd Filozoficzny” 1911, zesz. 2.
Elementy rzeczywistości praktycznej, „Przegląd Filozoficzny” 1912, zesz. 2.
Znaczenie rozwoju świata i człowieka, „Świat i Człowiek” 1913, t. IV.
Formy i zasady twórczości moralnej, „Przegląd Filozoficzny” 1914, zesz. 1.
Zasada względności jako podstawa filozofii, „Przegląd Filozoficzny” 1914, zesz. 4.
Organizacja obywateli pracy, Poznań 1920 (broszura).
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, „Nauka Polska” 1923, t. IV.
Szkice z socjologii wychowania, „Ruch Pedagogiczny” 1924 (wrześ., październ., listop., grudz.)
Co to jest psychologia społeczna ?, „Przegląd Współczesny” 1925, t. XIII i XIV.
Przedmiot i zadania nauki o wiedzy, „Nauka Polska” 1925, t. V.
Prąd socjologiczny w filozofii nowoczesnej, w: „Księga pamiątkowa ku czci Profesora Heiricha”. Kraków 1927.
Zadania syntezy filozoficznej, „Przegląd Filozoficzny” 1927, zesz. 2.
Funkcja społeczna nowoczesnej szkoły, „Praca szkolna” 1927, nr 8 i 9.
Początki myśli socjologicznej, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1928, zesz. 1.
Zadanie syntezy filozoficznej, „Przegląd Filozoficzny” 1928, zesz. 1.
W sprawie rozwoju socjologii polskiej. Program i samoobrona, Fiszer i Majewski, Poznań 1929 (broszura).
Potrzeby socjologii w Polsce, „Nauka Polska” 1929, t. X.
Podstawy i granice celowego działania wychowawczego, w: „Zagadnienie oświaty dorosłych”, Warszawa 1930.
O szczeblach rozwoju społecznego, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1930, zesz. 1.
Studia nad antagonizmem do obcych, „Przegląd Socjologiczny” 1930, t. 1
Siły społeczne w walce o Pomorze, w: „Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego”. Toruń 1931.
Kultura amerykańska, „Ruch prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1932, zesz. 1.

Kierownictwo a zwolennictwo we współpracy twórczej, „Kultura i Wychowanie” 1934, zesz. 4.

Socjologia walki o Pomorze, Instytut Bałtycki, Toruń 1935.

Teorie sobkowstwa i towarzyskości, „Przegląd Socjologiczny” 1935, t. III.

Uczni polscy a życie polskie, „Droga” 1936, nr 2-3 i 4.

Kult państwa, „Wiedza i Życie” 1936, zesz. 6-7.

Społeczne role uczonych a historyczne cechy wiedzy, „Przegląd Socjologiczny” 1937, t. V.

Rola społeczna artysty, „Wiedza i Życie” 1937, nr 8 - 9.

Bunt młodzieży, „Kultura i Wychowanie” 1936/37, t. IV.

Siły społeczne dzisiejszego Pomorza, „Teki Pomorska” Toruń 1937.

Stefan Czarnowski 1879-1937, „Przegląd Socjologiczny” 1937, t. V.

Znaczenie socjologiczne badań Ludwika Krzywickiego nad społeczeństwami niższymi, w: „Ludwik Krzywicki. Instytut Gospodarstwa Społecznego”, Warszawa 1938.

Socjologiczne podstawy ekologii ludzkiej, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1938, zesz. 1.

Stan obecny technologii społecznej. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1939, zesz. 3.

Teraźniejszość i przyszłość socjologii wiedzy, w: „Florian Znaniecki - Społeczne role uczonych”, PWN, Warszawa 1984 (tłum. z jęz. angielskiego).

Czy socjologowie powinni być także filozofami wartości ?, w: „Florian Znaniecki - Społeczne role uczonych”, PWN, Warszawa 1984 (tłum. z jęz. angielskiego).

Ewolucja twórcza i dyfuzja wiedzy, w: Florian Znaniecki - Społeczne role uczonych”, PWN, Warszawa 1984 (tłum. z jęz. angielskiego).

Kulturalizm, w: J. Szacki, Znaniecki, Wiedza Powszechna, Warszawa 1986 (tłum. z jęz. angielskiego).

William I. Thomas jako współpracownik, w: J. Szacki, Znaniecki, Wiedza Powszechna, Warszawa 1986 (tłum. z jęz. angielskiego).

Metoda socjologii, w: J. Szacki, Znaniecki, Wiedza Powszechna, Warszawa 1986 (tłum. z jęz. angielskiego).

Psychologia czy socjologia ? , w: J. Szacki, Znaniecki, Wiedza Powszechna, Warszawa 1986 (tłum. z jęz. angielskiego).

Grupy społeczne jako wytwory uczestniczących w nich jednostek, w: J. Szacki, Znaniecki, Wiedza Powszechna, Warszawa 1986 (tłum. z jęz. angielskiego).

Pojęcie roli społecznej, w: J. Szacki, Znaniecki, Wiedza Powszechna, Warszawa 1986 (tłum. z jęz. angielskiego).

Rozprawy i artykuły naukowe w języku angielskim.

The Principle of Relativity and Philosophical Absolutism, „The Philosophical Review” Chicago 1915, t. XXIV.

Introduction to Sociology, Wyd. Uniwersytetu Poznańskiego, Poznań 1922 (resume).

The Poles, w: H. Fairchild (ed.) „Immigrant Backgrounds” N.Y. 1927.

The Object - Matter of Sociology, „American Journal of Sociology” 1927, t. 32, nr 4.

Sexual Relation as a Social Relation and Some of its Changes, w: Verhandlungen des I Internationalen Kongresses für Sexualforschung, t. IV. Berlin-Köln 1928.

Social Research in Criminology, „Sociology and Social Research” 1928, t. XII.

Suggestions for Criminological Research, „Sociology and Social Research” 1928, t. XII.

Sociology of Education, w: „Extrait du Bulletin International de la Societe Scientifique de Pedagogie”, Warszawa-Lwów 1930, t. II.

Education and Self-Education in Modern Societies, „American Journal of Sociology” 1930, t. 36, nr 3.

Group Crises Produced by Voluntary Undertakings, w: Kimball Young (ed.) „Social Attitudes”, New York 1931.

The Analysis of Social Processes, w: „Publications of the American Sociological Society”, 1932 t. 26, nr 3.

The Sociology of the Struggle for Pomerania, Instytut Bałtycki, Toruń 1934 (broszura).

Social Groups as Products of Participating Individuals, „American Journal of Sociology” 1939, t. 44.

Comment by..., w: H. Blumer, Critiques of Research in the Social Sciences, New York 1949.

The Changing Culture Ideals of the Family, „Marriage and Family Living” 1941, t. III.

Sociometry and Sociology, „Sociometry” 1945, t. V, nr 3.

The Impact of War on Personal Organization, „Sociology and Social Research” 1943, t. 27.

Social Organization and Institutions, w: G. Gurvitch and W. Moore (eds) Twentieth Century Sociology, New York 1945.

Controversies in Doctrine and Method, „American Journal of Sociology” 1945, t. 50, nr 6.

Sociological Ignorance in Social Planning, „Sociology and Social Research” 1945, t. 30, nr 2.

William I. Thomas as a Collaborator, „Sociology and Social Research” 1948, t. 32, nr 4.

Methodological Trends in Sociological Research, „Sociology and Social Research” 1948, t. 33, nr 1.

European and American Sociology after Two World Wars, „American Journal of Sociology” 1950, t. 56, nr 3.

Comment by..., „American Journal of Sociology” 1950, t. 56, nr 6. J.L. Thomas autor artykułu „Marriage Prediction in the Polish Peasant”

The Present and the Future of Sociology of Knowledge, w: Soziologische Forschung in unserer Zeit. Księga pamiątkowa ku uczczeniu 75 rocznicy urodzin Leopolda von Wiese. Koln 1951

The Scientific Function of Sociology of Education, „Educational Theory” 1951, t. 1, nr 2.

Should Sociologists be also Philosophers of Values ?, „Sociology and Social Research” 1952, November-December.

The Creative Evolution and Diffusion of Knowledge, w: Three Columbia Centennial Lectures. Wyd. Pol. Inst. Nauk. New York 1954.

Basic Problems of Contemporary Sociology, „American Sociological Review” 1954, t. 19.

The Dynamics of Social Relations, „Sociometry” 1954, t. XVII, nr 4.

Social Groups in the Modern World, W: M. Berger, Th. Abel, Ch. H. Page (eds) „Freedom and Control in Modern Society”. New York 1954.

The Social Roles of Innovators, „Midwest Sociologist” 1955, Winter.

Important Developments in Sociology, „Sociology and Social Research” 1956, t. 40, nr 6.

Social Roles, w: „Estudios Sociologicos Internacionales” Madrid 1961, t. II.

The Subject Matter and Tasks of the Science of Knowledge, w: B. Walentynowicz (red.) „Polish Contributions on the Science of Science”, PWN, Warszawa 1982 (tłumaczenie z jęz. polskiego).

Studies on Antagonism to Aliens (Strangers), w: A. Kwilecki i B. Czarnowski (red.) „The Humanistic Sociology of Florian Znaniecki. Polish Period 1920-1939”. PWN, Warszawa -Poznań 1989. (tłum. z jęz. polskiego).

Rozprawy i artykuły naukowe w języku francuskim.

Les Forces Sociales en Pomeranie, Instytut Bałtycki, Toruń 1934.

Sociometrie et sociologie, „Cahiers Internationaux de Sociologie” 1946, t. I.

Organisation sociale et institutions, w: G.Gurvitch i W.E. Moore (red.) „La sociologie au XX siecle”. Paris 1947.

Rozprawy i artykuły naukowe w języku niemieckim.

Die Soziologischen Ursachen der gegenwärtigen Krise der Demokratie, w: „Demokratie und Parlamentarismus”, Prager Presse 1 I 1926.

Über die Sammlung und Verwertung des soziologischen Materials, „Zeitschrift für Völkerpsychologie und Soziologie” 1927, t. III.

Persönliche Erziehung und Soziale Kultur, „Kölner Vierteljahreshefte für Soziologie” 1934, t. XII, zeszyt 3-4.

Europäische und amerikanische Soziologie nach zwei Weltkriegen, Universitas 1951, nr 6. (tłum. z jęz. angielskiego).

Aufgaben der philosophischen Synthese, „Florian Znaniecki Archiv”, Universität Bielefeld, nr 2. (tłum. z jęz. polskiego).

Denken und Wirklichkeit, „Florian Znaniecki Archiv”, Universität Bielefeld, nr 3. (tłum. z jęz. polskiego).

Erfahrung und Reflexion, „Florian Znaniecki Archiv”, Universität Bielefeld, nr 9. (tłum. z rozdz. II książki Cultural Reality Chicago 1919).

Elemente der praktischen Wirklichkeit. Tłum. z jęz. polskiego: dr Iwona May, Instytut Zachodni (maszynopis).

Das Relativitätsprinzip als Grundlage der Philosophie. Tłum. z jęz. polskiego: dr Iwona May, Instytut Zachodni (maszynopis).

III. Wypowiedzi autorskie na łamach czasopism i tygodników społeczno-kulturalnych, informacje w dokumentacji uniwersyteckiej, kopie referatów etc.

Wypowiedzi autobiograficzne.

Recenzje rozpraw doktorskich.

Recenzje z książek innych autorów.

Program egzaminu magisterskiego z socjologii (opracowany przez Znanieckiego i zatwierdzony przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego).

Odezwy konkursowe.

Programy badań socjologicznych.

Program kursu o zapobieganiu wojnie.

Referat na konferencji pt. „Education in the Social Sciences”.

Projekty odczytów.

Publicystyka.

„Wychodźca Polski” - miesięcznik pod red. Floriana Znanięckiego (komplet zeszytów 1911-1912).

Kserokopie nieopublikowanych rozdziałów do książki Social Relations and Social Roles.

IV. Dokumenty osobiste

Metryki urodzenia, ślubu, zgonu Znanięckiego, jego rodziców, żony, dzieci etc. .

Drzewo genealogiczne.

Akta hipoteczne dotyczące majątku rodzinnego Świątniki k/Włocławka.

Obituaries - kondolencje i wspomnienia po śmierci uczonego.

Notki biograficzne (zebrane przez Z. Dulczewskiego).

Odpisy dokumentów z Archiwum Akt Nowych w Warszawie.

Odpisy dokumentów z Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Odpisy dokumentów z Archiwum UAM, PTPN oraz Instytutu Zachodniego w Poznaniu.

Odpisy dokumentów z Archiwum University of Illinois - Urbana USA.

Procedura wyboru Floriana Znanięckiego na Prezydenta Amerykańskiego Towarzystwa Socjologicznego.

Członkostwo w organizacjach. Odznaczenia.

Listy Znanięckiego i do Znanięckiego.

Korespondencja rodzinna.

Materiały o Juljuszu Znanięckim - poecie (synu uczonego).

V. Prywatne archiwum Prof. Heleny Znanięckiej-Lopaty w Chicago (kopie dokumentów odziedziczonych po ojcu Florianie). [Teczki 1-22]

Katalog dokumentów w kolekcji H. Znanięckiej-Lopaty (sporządzony przez Z. Dulczewskiego 22 V - 30 VI 1978 r. - wykorzystany w przypisach do monografii Florian Znanięcki - Życie i dzieło).

Część pierwsza: Kserokopie prac autorskich

1. Tom 1. Notatki z lektur (rękopisy).

2. Tom 2. Maszynopisy artykułów opublikowanych (przykłady).

3. Tom 3. Rękopisy i maszynopisy prac nieopublikowanych za życia autora.

(1) The Function of Definitions in Sociology.

(2) The Significance of Cultural Associations.

(3) Sociology of the Unemployed.

4. (4) What are Sociological Problems?

5. (5) The Social Role of the University Student.

6. (6) The Dependence of Cultural Evolution upon the Development of Social Systems.

7. (7) The Evolutionary Approach to the History of Culture.
- (8) The Social Scientist in a National Emergency (5 pages).
- (9) The Social Scientist in a National Emergency (12 pages).
- (10) Objectives of the Social Sciences.
8. (11) The Dynamics of Social Systems.
- (12) Education for Social Life in Europe and America.
- (13) Criticism of the 1st Edition of Taft's „Criminology”.
9. (14) Młodzież świata na studiach w Ameryce (rękopis).
- (15) Rozdział XXIV do książki Social Relations and Social Roles (nieopublikowany).

Część druga: Dokumenty osobiste

11. Katalog korespondencji opracowany przez mgr Urszulę Lipińską
12. Tom 1. Korespondencja : zbiór podstawowy Nr 1 - 43.
13. - || - Nr 44-86.
14. - || - Nr 87-130.
15. - || - Nr 131-172.
16. - || - Nr 173-219.
17. - || - Nr 220-265.
18. - || - Nr 266-311.
19. - || - Nr 312-358
20. Tom 2. Korespondencja: suplement Nr S.1 - S.100
21. Tom 3. Świadczenia szkolne, legitymacje, wypowiedzi autobiograficzne, życiorysy, dokumenty z obchodów rocznic urodzenia, przejścia na emeryturę, ceremonii pogrzebowych etc.

Część trzecia

22. Wycinki prasowe Nr 1-39.

W sumie: kopie dokumentów z archiwum prywatnego Heleny Lopaty obejmują 587 str. manuskryptów i maszynopisów prac autorskich, 1006 str. dokumentów osobistych, 52 str. wycinków prasowych (Razem 1645 stron kserokopii dokumentów przywiezionych z Chicago do Poznania w 1978 r.).

VI. Recepcja twórczości Floriana Znanieckiego.

Monografie i dysertacje doktorskie o dziełach Znanieckiego.

W języku polskim:

Abel Teodor, O Florianie Znanieckim. Wstęp i oprac. redakcyjne Elżbiety Hałas, Norbertinum Lublin 1996.

Bokszański Zbigniew Stanisław, Koncepcja działania społecznego w teoriach Floriana Znanieckiego i Talcotta Parsonsa, Uniw. Łódzki 1969 (maszynopis pracy doktorskiej).

Cichocki Ryszard, Socjologiczne implikacje wczesnej filozofii Floriana Znanieckiego, UAM Poznań 1987 (maszynopis pracy doktorskiej).

Cichocki Ryszard, Socjologiczne implikacje wczesnej filozofii Floriana Znanieckiego. Wyd. Instytut Socjologii UAM Poznań 1995.

Dulczewski Zygmunt, Florian Znaniecki - Redaktor „Wychodźcy Polskiego”. LSW, Warszawa 1982.

- Dulczewski Zygmunt, Początki kariery naukowej Floriana Znanieckiego, Wyd. Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa 1982.
- Dulczewski Zygmunt, Florian Znaniecki - Życie i dzieło, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1984.
- Godlewski Grzegorz, Źródła kulturalizmu Floriana Znanieckiego, Wyd. K.R., Warszawa 1997.
- Grygier Mirosława, Floriana Znanieckiego koncepcja świadomości, UAM Poznań 1982 (maszynopis pracy doktorskiej).
- Hałas Elżbieta, Znaczenia i wartości społeczne. O socjologii Floriana Znanieckiego, Wyd. KUL, Lublin 1991.
- Jankowska Dorota, Koncepcja wychowania Floriana Znanieckiego i jej znaczenie dla współczesnej pedagogiki, Wyd. Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 1996.
- Kwilecki Andrzej (red.), Florian Znaniecki i jego rola w socjologii, Wyd. UAM, Poznań 1975.
- Leoński Jacek, Zagadnienie migracji w polskiej myśli socjologicznej (do 1939 roku), Wyd. UAM, Poznań 1979.
- Pacholski Maksymilian, Florian Znaniecki - Społeczna dynamika kultury, PWN, Warszawa 1977.
- Sitek Wojciech, Florian Znaniecki a marksizm, PWN, Warszawa - Poznań 1980.
- Sochacki Olgierd (red.), Socjologia polityczna Floriana Znanieckiego a współczesna polityka, Wyd. Gdańskie Tow. Naukowe, Gdańsk 1996.
- Szacki Jerzy, Znaniecki, Wiedza Powszechna, Warszawa 1986.
- Włodarek Jan, Socjologia wychowania w Polsce, Wyd. UAM, Poznań 1992.
- W języku angielskim:
- Blumer Herbert, An Appraisal of Thomas and Znaniecki's The Polish Peasant in Europe and America, Wyd. Social Science Research Council, New York 1949.
- Coser Lewis A., Masters of Sociological Thought, Harcourt Brace Jovanovich, Inc. New York 1977.
- Dulczewski Zygmunt, A Commemorative Book in Honor of Florian Znaniecki on the Centenary of his Birth, Wyd. UAM, Poznań 1986.
- Dulczewski Zygmunt, Florian Znaniecki - Life and Work, Nakom, Poznań 1992.
- Frankel Hyman Henry, The Sociological Theory of Florian Znaniecki, Univ. of Illinois at Urbana Champaign (maszynopis pracy doktorskiej).
- Gubert Benzo and Tomasi Luigi (eds.), The contribution of Florian Znaniecki to sociological theory, Franco Angeli, Milano 1993.
- Kwilecki Andrzej, Czarnocki Bohdan (eds), The Humanistic Sociology of Florian Znaniecki. Polish Period 1920 - 1939, PWN, Warszawa - Poznań 1989.
- Mortensen B. L., Florian Znaniecki (1882 - 1958). An Analysis of his Sociological Development, maszynopis doręczony Helenie Lopata w 1963 roku.
- Sztompka Piotr (ed.), Masters of Polish Sociology, Ossolineum, Wrocław 1984.
- W języku włoskim:
- Corradi Consuelo, Metodo biografico come metodo ermeneutico, Franco Angeli, Milano 1988.
- Różne artykuły i opinie o twórczości Floriana Znanieckiego.

Materiały z krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych poświęconych twórczości Znanieckiego (programy i kopie referatów wygłoszonych na konferencjach w Polsce, USA, Niemieckiej Republice Federalnej, Włoszech).

Taśmy magnetofonowe z obrad międzynarodowej konferencji naukowej w Poznaniu, w stulecie urodzin Znanieckiego 3-4 grudnia 1982 r.

Recenzje z książek Floriana Znanieckiego.

Różne opinie i wypowiedzi publicystyczne.

Notatki Z. Dulczewskiego na temat recepcji dzieł Znanieckiego oraz program badań nad recepcją.

VII. Teczki uczniów

Abel Teodor

Adamski Walerian,. ks.

Andrzejewski Stanisław

Chałasiński Józef

Miller-Csorba Helena

Dulczewski Zygmunt

Erzepki Helena

Szuskiewicz-Gorszczyk-Ferens Wanda

Gajkiewicz Bolesław

Galant Wawrzyniec

Golachowski Stefan

Koczy Leon

Kowalik Stanisław

Kowalski Stanisław

Kryński Wiesław

a) dokumenty i osobiste

b) praca doktorska, notatki z wykładów Znanieckiego

c) artykuły, odezwy konkursowe, recenzje

Krzyżanowski Jan

Kwiatek Józef

Merkert Alfred

Mirek Franciszek, ks.

Moniuszko Józef, ks.

Stróżykówna-Mrozek Wanda

Niesiołowski Andrzej

Poczobut-Odlanicka Eleonora

Okiński Józef

Orchowski Józef

Rewers Stefan

Orsini-Rosenberg Stanisław

Pawła Franciszek

Piotrowski Jerzy

Sołtysik Kazimierz

Straszewska Felicja

Szczepański Jan

Szczurkiewicz Tadeusz
Śliwińska Zofia
Talejko Witalis
Troczyński Konstanty
Wachowski Marian
Walerowicz Bolesław
Wenska Urszula
Zenkteler Zbigniew
Zubrzycki Jerzy

- a) dokumenty osobiste
- b) książki
- c) książki cd.
- d) artykuły w pracach zbiorowych i czasopismach

VIII. Fotografie

IX. Katalogi materiałów archiwalnych w archiwach krajowych i zagranicznych, programy konferencji naukowych

X. Części maszynopisów prac Znanieckiego z okresu międzywojennego, kartki katalogowe, notatki z lektur etc.

XI. Prace uczniów i o uczniach Znanieckiego

Kilka przykładów ze zbioru fotografii

Florian Znaniecki. Emerytowany profesor Champaign, Ill. USA 1955

1800 r.

6

24

[Handwritten text in Polish script, likely a historical record or document from 1800. The text is dense and appears to be a formal entry.]

[Handwritten signature]

Metryka urodzenia Floriana Znanieckiego, 15 stycznia 1982

MINISTERSTWO
WYŚNADZANIA RELIGIJNYCH I OŚWIATY
PUBLICZNEGO

DEPARTAMENT NAUK I SZKÓŁ WYŚNADZANIE

WARSZAWA,
dn. 22 sierpnia 1981 r.

Do
RACJEMNIA PAŃSTWA.

Nr 2645-IV-21

W odniesieniu do sprawy przekazanej dn. 10 marca 1981 r.
W przedłożeniu niniejszego Prof. D-ra Florjana Znanieckiego.

Dziekanat Wydziału filozoficznego
Uniwersytetu Poznańskiego przedstawił
sprawozdanie w dn. 15 marca L.d.s. 1981 wio-
sek Wydziału, uchwalony na posiedzeniu d. 7
marca 1981 r. i przyjęty przez Senat
akademicki dn. 11 marca 1981 r. niniejszym
nadzwyczajnego profesora filozofii D-ra
Florjana Znanieckiego wyznaczając profesora
socjologii i filozofii kultury w tymże
Uniwersytecie.

Podstawą do wyznaczenia działalności
nauczania i nauczycielską prof. D-ra Florja-
na Znanieckiego czynią go najdłuższej
godzinie wspomnianej nominacji, sam nasz-
czył wobec utworzenia odpowiedniej kate-
dru, ukończ

aby Raczelnik Państwa rozpryż

Warszawa, Schneider dn. 20 sierpnia 1981 r.

niniejszym z dn. 1 października
1981 r. profesora nadzwyczaj-
filozofii D-ra Florjana Zna-
nieckiego wyznaczając profesora so-
cjologii i filozofii kultury w Uni-
wersytecie Poznańskim.

RACJEMNIK PAŃSTWA
[Signature]

M I P
Wyśnadzanie Religijnych i Oświaty Publicznego.

[Signature]

Warszawa, dnia 22 sierpnia 1981 r.

Dokument nominacji Floriana Znanieckiego na profesora zwyczajnego

ORIGINAL 31219 STATE OF ILLINOIS

MEDICAL CERTIFICATE OF DEATH

1. PLACE OF DEATH: **Champaign** COUNTY: **ILLINOIS**

2. NAME OF DECEASED: **FLORIAN ZNANIECKI** SEX: **M** AGE: **30** RACE: **Polish**

3. DATE OF DEATH: **March 23, 1928** TIME OF DEATH: **10:30** PLACE OF DEATH: **Champaign**

4. OCCASION OF DEATH: **Heart Disease**

5. PLACE OF BIRTH: **Poland** DATE OF BIRTH: **Jan. 15, 1898**

6. OCCUPATION: **Sociology Prof. U. of Ill.**

7. MARITAL STATUS: **Married** NAME OF SPOUSE: **Anna Znaniecka**

8. CAUSE OF DEATH: **Arteriosclerotic heart disease**

9. DISEASES PRECEDING DEATH: **General arteriosclerosis**

10. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **Dean J. [Signature]**

11. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **Dean J. [Signature]**

12. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

13. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

14. LOCAL REGISTRY: **Champaign, Ill.**

15. COUNTY REGISTRY: **Champaign, Ill.**

16. STATE REGISTRY: **Champaign, Ill.**

17. FEDERAL REGISTRY: **Champaign, Ill.**

18. INTERNATIONAL REGISTRY: **Champaign, Ill.**

19. NATIONAL REGISTRY: **Champaign, Ill.**

20. DISTRICT REGISTRY: **Champaign, Ill.**

21. TERRITORY REGISTRY: **Champaign, Ill.**

22. FOREIGN REGISTRY: **Champaign, Ill.**

23. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

24. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

25. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

26. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

27. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

28. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

29. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

30. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

31. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

32. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

33. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

34. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

35. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

36. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

37. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

38. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

39. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

40. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

41. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

42. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

43. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

44. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

45. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

46. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

47. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

48. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

49. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

50. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

51. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

52. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

53. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

54. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

55. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

56. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

57. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

58. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

59. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

60. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

61. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

62. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

63. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

64. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

65. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

66. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

67. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

68. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

69. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

70. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

71. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

72. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

73. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

74. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

75. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

76. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

77. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

78. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

79. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

80. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

81. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

82. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

83. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

84. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

85. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

86. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

87. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

88. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

89. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

90. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

91. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

92. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

93. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

94. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

95. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

96. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

97. SIGNATURE OF PHYSICIAN: **[Signature]**

98. SIGNATURE OF COUNTY CLERK: **[Signature]**

99. SIGNATURE OF DECEASED: **[Signature]**

100. SIGNATURE OF WITNESSES: **[Signatures]**

I, DENNIS R. BINS, County Clerk, hereby certify that the attached is a true and correct copy of the record of DEATH of FLORIAN ZNANIECKI as made from a copy of the original certificate of such death on file in this office.

SIGNED: [Signature]

DATED: March 29, 1928

Metryka zgonu Floriana Znanieckiego, 23 marca 1928

Seminarium Socjologiczne, Uniwersytet Poznański, rok akademicki 1926-1927

Znaczek wydany przez Poczta Polska

Poświęcenie tablicy pamiątkowej – 10 czerwca 2000 – w miejscu urodzenia (Świątyni koło Włocławka)